

Kultur / **Bøger**

Ind i kroppen, ud af vinduet

ANMELDELSE / 20.01.16

Unica Zürns lille, oversatte fortælling *Mørkt forår*, der udkom kort før hendes død i 1970, placerer hende i en interessant position mellem George Batailles voldserotiske prosa og Marguerite Duras' underspillede tekster om tilværelsens smerte.

Victor Boy Lindholm

Unica Zürn er i en dansk kontekst et relativt ubeskrevet blad. Hun var en tysk maler og forfatter, der voksede op i Berlin, og senere flyttede til Paris, hvor hun kom i surrealistiske kunstnerkredse, der talte folk som Marcel Duchamp og Max Ernst, sammen med sin mand kunstneren Hans Bellmer. Hun led i perioder af svære depressioner, og endte med at springe ud af et vindue. Det var i 1970. Fortællingen *Mørkt Forår*, nu på dansk af det lille forlag Sidste Århundrede, var udkommet kort forinden. Det er svært ikke at spejle Zürns egen skæbne i historien.

Bogen fokuserer på en piges seksuelle transformation fortalt i tredje persons indre monolog. Læseren er altså helt inde i kroppen på en person, hvis tanker og forestillinger er fuldstændigt uafrystelige. Det er mørkt, det er voldeligt og smertefuldt. Man møder den lille pige sammen med hendes første erindringsbillede. Hendes far: »Hun elsker ham fra første øjeblik. Da hun bliver født, vender han hjem fra krigen. Hendes første indtryk af ham er dybt og uforglemmeligt. Hun foretrækker ham frem for de kvinder, der omgiver hende til hverdag. Hans lugt, hans store stærke hænder, hans dybe stemme!« For pigens er det maskuline forbundet med en dragende mystik, som hun fascineres af. Hun er i et dybt konfliktforhold til det feminine generelt og hendes egen krop specifikt. Hun deler verden op i sort/hvide størrelser, hvor mændene går med bukser, og kvinderne i kjole. Hun lærer kønnene at kende ved at betragte hendes bror, der senere voldtager hende. For hende er mandens køn en nøgle, og hendes eget køn et »sår«.

Mørkt forår er både en fortælling om det alle skal igennem. Opdagelsen af seksualiteten, men primært er det en knugende tekst om, hvilken smerte dette kan indebære. Pigen udsættes for overgreb, og undertrykkes af bogens mandlige karakterer. Ikke blot i rent fysisk forstand, men også i overført betydning af det maskuline. Hun hader at være født som pige. »Hun begræder, at hun er en pige. Hun ville hellere være en mand af moden alder allerede, med sort skæg og sorte flammende øjne. Men hun er en lille pige, som sveder af angst«. Teksten spørger til forherligelsen af det maskuline i vores kultur, som allerede fra pigens fødsel bebor hendes krop. Hvad får en lille pige til at hade sit eget køn så meget, at alle hendes fantasier er selvskadende? Det umiddelbare svar er naturligvis den voldtægt, som broren udsætter hende for, hvor hans køn går fra at være en nøgle til en kniv. Her bliver manden destruktiv, og fratager hende al kontrol med hendes krop. De bliver dødsfjender, og »Hun ender med at drømme, at hun torturerer ham til døde«

Hen mod slutningen af bogen fascineres hun af en mand, der kommer på den badeanstalt, hvor hun svømmer. Hun besøger ham på hans værelse, mens han er syg. Han bliver forlegen, men ender med at

give hende et fotografi, som hun derefter spiser. Dette er sidste gang, hun kommer ud. Hjemme på hendes pigeværelse kan hun ikke længere overkomme verdens smerte. Igennem fortællingen har hun konstant talt i absolutter. »Alt er forkert« eller »Alt går skævt«, og tilsidst træffer hun den ultimative beslutning, selvmordet. Det er et af de mest skrækkelige billeder, denne læser længe har stødt på. Barnet der, med en klud i halsen for ikke at blive hørt, træder ud af vinduet »Hun falder med hovedet først og brækker halsen. Hendes lille krop ligger underligt forvredet i græsset. Den første, der finder hende, er hunden. Den stikker hovedet mellem hendes ben og begynder at slikke. Da hun slet ikke bevæger sig, begynder den stille at pive og lægger sig i græsset ved siden af hende.« Det er et grotesk billede af døden. Det er en dyb og omklamrende tragedie, der afslutter det lille værk, som på overfladen beskriver en piges udvikling i et blomstret sprog, men som underløbes af en rasende strøm af ironi, vrede og fordærv. Fortællingen beskriver en lineær forløbende deroute, hvor det første slag er vores kulturs forherligelse af mandens seksualitet.

Det er på denne vis, at Zürn placerer sig mellem Bataille og Duras. Især Batailles *Historien om øjet* vækker erindringen, hvor seksualiteten er naturlig bundet sammen med lemlæstelse og død, men også Duras' rolige, til tider naivt poserende prosa står klart, når man læser Zürn. Det er ment som et absolut kompliment, og der skal lyde et stort tak til forlaget og oversætteren for at præsentere hende på dansk.

FAKTA

Unica Zürn (1916 – 1970), tysk forfatter og maler. Internationalt er Unica Zürn mest kendt for *Mørkt forår* (1970) og den posthumt udgivne roman *Jasminmanden* (1977).

Mørkt forår
Unica Zürn
Illustration Hans
Bellmer
Sidste århundrede
82 sider, 150,00kr